

## SELETUSKIRI

### **põllumajandusministri määruse “Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” eelnõu juurde**

#### **1. Sissejuhatus**

Põllumajandusministri määrus “**Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord**” kehtestatakse “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45<sup>4</sup> lõike 2, § 45<sup>5</sup> lõike 2 ning § 45<sup>6</sup> lõike 4 alusel ning kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) artikli 18 lõike 4 alusel heaks kiidetud “Eesti maaelu arengukavaga 2007–2013” (edaspidi *arengukava*).

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna maaelu poliitika büroo peaspetsialist Kristine Hindriks (tel 625 6136, [kristine.hindriks@agri.ee](mailto:kristine.hindriks@agri.ee)). Eelnõule tegi juriidilise ekspertiisi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (tel 625 6260) [jaana.lepik@agri.ee](mailto:jaana.lepik@agri.ee)) ja keeleliselt toimetas eelnõu sama osakonna peaspetsialist Leeni Silk (tel 625 6523, [leeni.silk@agri.ee](mailto:leeni.silk@agri.ee)).

Meetme üldeesmärk on maapiirkonnas tegutsevate ettevõtjate elujõulisuse ja jätkusuutlikkuse suurendamine läbi maapiirkonna ettevõtluse mitmekesistamise (eelkõige keskustest eemale jäävates piirkondades) ning sellega uute ja paremate töökohtade loomisele kaasaaitamine.

#### **Meede jaguneb kaheks alameetmeks:**

##### 3.1.1. Põllumajandustootja tegevuse mitmekesistamine mittepõllumajandusliku tegevuse suunas:

- mikroettevõtjatest põllumajandustootjate tegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas muu ettevõtlusega kui põllumajandustootmine;
- mahajäetud hoonete tootmises ja teeninduses taaskasutusele võtmisele kaasaaitamine;
- ettevõtluse uuenduslikkuse suurendamine läbi uudsete lahenduste, sh mobiilsete kaupade ja teenuste pakkumise;
- noorte ja naiste ettevõtluses osalemise suurendamine ning puuetega inimeste erisusi arvestavate töötingimuste ja teenuste loomine.

##### 3.1.2. mikroettevõtete arendamise toetus alaeesmärkideks on:

- kohalikul ressursil põhineva - ära kasutades võimalusi, mida maapiirkond pakub, maapiirkonna elukvaliteedi parandamisega seotud mittepõllumajandusliku mikroettevõtluse arendamine;
- mahajäetud hoonete tootmises ja teeninduses taaskasutusele võtmisele kaasaaitamine;
- ettevõtluse uuenduslikkuse suurendamine läbi uudsete lahenduste, sh mobiilsete kaupade ja teenuste pakkumise;
- noorte ja naiste ettevõtluses osalemise suurendamine ning puuetega inimeste erisusi arvestavate töötingimuste ja teenuste loomine.

Käesoleva määruse eelnõu reguleerib maapiirkonda tehtud mittepõllumajanduslikke investeeringuid. Maapiirkonnaks vastavalt Maaelu arengukavale 2007-2013 loetakse valdu (sh vallasisesed linnad, milles elanike arv jääb alla 4000) ja kuni 4000 elanikega väikelinnasid. Linnad, sh vallasisesed linnad, mida loetakse maapiirkonna mõiste alla ja mille investeeringutele võib toetust taotleda käesoleva meetme raames on järgmised:

Linnad: Kunda, Kärdla, Loksa, Tõrva, Narva-Jõesuu, Püssi, Mustvee, Võhma, Kallaste, Mõisaküla

Vallasisesed linnad: Kehra, Räpina, Tamsalu, Otepää, Kilingi-Nõmme, Karksi-Nuia, Antsla, Lihula, Abja-Paluoja, Suure-Jaani.

## 2. Eelnõu sisu

**Eelnõu paragrahvis 2** sätestatakse, nõuded toetuse taotlejale. Toetust võib taotleda komisjoni määruse (EÜ) nr 70/2001 Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamisest väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele antavale riigiabile (EÜT L 10, 13.01.2001, lk 33—42) tähenduses mikroettevõtja või põllumajandusega tegelev väikese ja keskmise suurusega ettevõtja. Põllumajandusettevõtjaks loetakse sellist ettevõtjat, kelle omatoodetud põllumajandussaaduste müügitulu ja omatoodetud põllumajandussaaduste töötlemisest saadud põllumajandustoodete müügitulu kas koos või eraldi oli taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal vähemalt 50% ettevõtja kogu müügitulust, kui taotleja peab “Raamatupidamise seaduse” kohaselt tekkepõhist raamatupidamise arvestust, või taotleja kogu ettevõtlustulust, millest on maha arvatud tulu ettevõtluses kasutatud vara võõrandamisest ja ettevõtlusega seotud toetused, kui taotleja peab “Raamatupidamise seaduse” kohaselt kassapõhist raamatupidamise arvestust)

Kui taotleja, kes on põllumajandusettevõtja, on suurem kui mikroettevõtja siis käesolevast meetmest on võimalik toetust taotleda vaid bioenergia tootmiseks vajalike investeeringute tegemiseks. Sel viisil antakse võimalus põllumajandusest tekkinud jääke töödelda ümber sellisesse vormi (elekter, biogaas, biodiisel), et seda saaks edasi müüa teenides täiendavat tulu. Oluline tingimus on, et taotleja äriplaanist peab selguma, et üle 50% toodetavast energiast kavandatakse turustada. Muul juhul saavad põllumajandustootjad taotleda toetust Eesti maaelu arengukava 2007-2013 (edaspidi *arengukava*) meetmest 1.4.3 „Investeeringud bioenergia tootmisse”.

Erandina välistatakse taotlejate ringist kalandustoodete tootja ja töötleja, kuna nendele on Euroopa Kalandusfondi 2007-2013 rakenduskava raames kavandatud eraldi meetmed.

Selle meetme raames antav toetus on grupierandiga hõlmatud riigiabi komisjoni määruse (EÜ) nr 70/2001 tähenduses. Lisaks määruse eelnõus sätestatud nõuetele, peab taotleja vastama nimetud komisjoni määruses ettevõtja kohta sätestatud nõuetele:

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) kategooriasse kuuluvad ettevõtjad, kellel on vähem kui 250 töötajat ja kelle aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot. Mikroettevõtjaks loetakse neid ettevõtteid, kes annavad tööd kuni 10 inimesele ja kelle aastakäive või aastabilansi kogumaht ei ületa 31 293 200 krooni.

Personali arv on aasta tööühikute (ATÜ) arv, ehk teisisõnu kogu vaatlusaasta jooksul asjaomases ettevõttes täistööajaga töötanud isikute arv. Nende isikute töö, kes ei ole töötanud terve aasta, osalise tööajaga isikute töö, olenemata kestvusest, ja hooajatöötajate töö võetakse

arvesse ATÜ murdosadena. Töötajate hulka loetakse töölepingu alusel töötavad isikud ning muudel alustel töötavad isikud:

Personali hulka ei loeta praktikante ja üliõpilasi, kes on kutseõppelepingu alusel kutseoskusi omandamas. Arvesse ei võeta rasedus- ja sünnituspuhkust ega lapsehoolduspuhkust.

Järgnevalt on välja toodud alused, kuidas mõõdetakse ettevõtte töötajate arvu, bilansimahtu ning aastakäivet erinevate seotusastmetega ettevõtete puhul. Väike- ja keskmise suurusega ettevõtja mõiste eristab kolme liiki ettevõtjaid vastavalt nende suhetele teiste ettevõtjatega kapitali või hääleõiguste või valitseva mõju kasutamise õiguse omamise mõttes.

### **Liik 1: Autonoomne ettevõtja**

See on kõige enam levinud ettevõtja liik. See kehtib kõikidele ettevõtjatele, mis ei ole üks kahest ülejäänud ettevõtja liigist (partner- või seotud sidusettevõtja).

Taotleja ettevõtja on autonoomne, kui:

- ta ei oma üheski teises ettevõtjas 25%-list või suuremat osalust;
- ja teda ei omata 25% või suuremas ulatuses mistahes teise ettevõtja või riikliku asutuse poolt omanduses või ühiselt mitme ühendatud sidusettevõtja või riiklike asutuste poolt omanduses, välja arvatud mõningad erandid;
- ja ta ei koosta konsolideeritud aruandeid ja teda ei arvestata konsolideeritud aruandeid koostava ettevõtja aruannetes ja seega ei ole ta seotud sidusettevõtja.

Eelpool nimetatud erand puudutab neid ettevõtjaid, milles 25% künnise saavutavad või ületavad järgmised investorid (tingimusel et nad ei ole seotud taotleva ettevõtjaga):

- a) avalikud investeerimisühingud, riskikapitaliühingud, korrapäraselt riskikapitali- investeringutega tegelevad isikud või isikute rühmad, kes investeerivad kapitali noteerimata ettevõtjasse („äriinglid”), tingimusel et nende koguinvesteering samasse ettevõtjasse ei ületa 19 558 250 krooni (1 250 000 eurot);
- b) ülikoolid või mittetulunduslikud uurimiskeskused;
- c) institutsioonilised investorid, sealhulgas regionaalarengu fondid;
- d) autonoomsed kohalikud omavalitsused, mille aastaelarve on alla 156 466 000 krooni (10 000 000 euro) ja kus on alla 5000 elaniku (määratluse artikli 3 lõike 2 teine lõik).

### **Liik 2: Partnerettevõtja**

See liik hõlmab ettevõtjaid, mis seavad sisse olulise rahalise partnerluse teiste ettevõtjatega, mille puhul ükski ettevõtja ei teosta tegelikku otsest ega kaudset kontrolli teise ettevõtja üle. Partnerid on ettevõtjad, mis ei ole autonoomsed, kuid ei ole üksteisega seotud.

Taotleja ettevõtja on teise ettevõtja partner, kui:

- ta omab enam kui 25%-list, kuid alla 50%-list osalust teises ettevõtjas;
- või teisel ettevõtjal on enam kui 25%-line, kuid vähem kui 50%-line osalus taotleja ettevõtjast;
- ja taotleja ettevõtja ei koosta konsolideeritud aruandeid, mis hõlmavad teist ettevõtjat konsolideerimise kaudu, ja ei ole hõlmatud konsolideerimise kaudu teise ettevõtja või temaga seotud sidusettevõtja aruannetes.

### **Liik 3: Sidusettevõtja**

See liik vastab selliste ettevõtjate majanduslikule olukorrale, mis moodustavad ettevõtjate grupi otsese või kaudse kontrolli kaudu kapitali või hääleõiguste enamuse üle (sealhulgas

lepingute või teatud juhtudel füüsiliste isikute kui aktsionäride kaudu) või suutlikkuse kaudu teostada valitsevat mõju ettevõtja üle. Sellised juhtumid esinevad harvemini kui kaks eelnevalt mainitud juhtumit.

Seega teab üldiselt ettevõtja koheselt, et ta on seotud sidusettevõtja, kuna ta on kohustatud koostama konsolideeritud aruandeid või ta on konsolideerimise kaudu hõlmatud sellise ettevõtja aruannetes, mis on kohustatud koostama konsolideeritud aruandeid.

Kuigi töötajate arvu künnisest kinnipidamine on kohustuslik, võib ettevõtja valida, kas võtta aluseks käibe või bilansi piirmäär. **Ettevõtja ei pea täitma mõlemat nõudmist ning võib ühe piirmäärast ületada, ilma et kaotaks oma staatuse.**

Täpsemalt saab definitsiooni kohta lugeda Euroopa Komisjoni koduleheküljelt aadressil [http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise\\_policy/sme\\_definition/sme\\_user\\_guide\\_et.pdf](http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/sme_definition/sme_user_guide_et.pdf)

**Eelnõu § 2 lõikes 2** on toodud täiendavad nõuded taotlejale, milleks muuhulgas on:

1) ettevõtja tegutsemise aeg. Selleks, et vältida kattuvusi Struktuurifondide stardiabi toetusega, peab taotleja olema tegutsenud vähemalt 12 kuud. Ettevõtja tegutsemise aega vaadatakse ettevõtja Äriregistris registreerimise kuupäevast arvates;

2) minimaalne müügitulu, mis peab taotlemisele eelnenud majandusaastal olema vähemalt 37 552 krooni;

3) taotleja võlakordaja ehk võõrkapitali osakaalu näitaja, mille arvutamisel jagatakse lisa 2 tabelis 4 toodud kohustuste summa koguvara summaga, ei olnud taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal suurem kui 0,8;

4) taotleja maksevõime näitaja, mille arvutamisel jagatakse lisa 2 tabelis 4 toodud käibevara summa lühiajaliste kohustuste summaga, oli taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal suurem kui 1;

Kui punktis 3 nimetatud näitaja ületab etteantud kriteeriumi, siis esitab taotleja taotlemise aastale eelnenud majandusaastale eelnenud kahe majandusaasta aruanded. Nendes aruannetes kajastatud näitajate alusel võib PRIA otsustada kas taotleja näitajad on ohuks ettevõtte majanduslikule jätkusuutlikkusele

6) taotleja ei tohi saada samale objektile toetust rohkem kui üks kord erinevate toetusskeemide kaudu;

7) kui taotleja on saanud varem toetust riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest või on saanud muud tagastamatut riigiabi, mis on kuulunud tagasi maksmisele, peab tagasimaksmisele kuulunud summa olema tähtaja jooksul tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral peavad tagasimaksed olema tasutud ettenähtud tähtajal ja summas. Selle nõude eesmärgiks on maandada riigile lisanduvate rahaliste kohustuste (rikkumiste tagasimaksed) tekkimise riski ning tagada vahendite kasutamise sihtotstarbelisus ja jätkusuutlikkuse suurendamine.

8) taotleja peab säilitama vähemalt taotlemisele eelneva majandusaasta keskmise töötajate arvu pärast investeeringu tegemist vähemalt kahe aasta jooksul. Meetme eesmärgiks on maapiirkonna ettevõtluse olukorra parandamine, küll mitte läbi töökohtade arvu vähendamise vaid pigem läbi ettevõtjale uute tegevusvaldkondade lisandumise või tegevuse laiendamise.

**Eelnõu § 3** sätestab toetatavad tegevused ning tegevusalad, mille arendamiseks vajalike investeeringute tegemiseks toetust ei anta.

Toetatavateks tegevusteks on majandustegevuse mitmekesistamiseks vajalike hoonete ja rajatiste ehitamine Ehitusseaduse mõistes, mis vastab riigiabi nõuetele komisjoni määruse

70/2003 mõistes. Lammutamist toetatavate tegevuste hulka ei loeta. Hoone lammutamine on lubatav kulutus vaid juhul, kui see on osa ehitusprojektis ettenähtud ehitustöödest (see on välja toodud eelnõu § 5 lg 5 p 6). Toetatavad on ka masinate ja seadmete ostmine ja paigaldamine.

Toetust võib taotleda ka hoone parendamiseks, mis ei nõua ehitusloa olemasolu. Parendamise all võib taotleda toetust investeringule materiaalsesse põhivarasse, mis on seotud uue kaitise rajamise või olemasoleva kaitise laiendamise või tegevusega, mis hõlmab olemasoleva kaitise toodete või tootmisprotsessi põhjalikku muutmist, eelkõige täiustamise, mitmekesistamise või asjakohastamise teel. Hoone parendamise maksumus ei või olla väiksem kui 50 000 krooni

Kavandatav investeering tuleb teostada valdkonnas, mis ei ole loetletud määruse § 3 lõikes 2. Mittetoetatavate tegevusalade kindlaks määramiseks kasutatakse selguse mõttes Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) koodi, mis on kehtestatud justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 "Kohtule dokumentide esitamise kord" lisas 16. EMTAK on kättesaadav ka Statistikaameti koduleheküljel [www.stat.ee](http://www.stat.ee). Taotleja saab majanduse tegevusalade klassifikaatori abil välja selgitada, kas tema poolt toetuse abil kavandatav tegevus on üldse abikõlblik sellest meetmest toetust saama. Näiteks toetust saab taotleda masinate remonditöökoja ehitamiseks. EMTAK vastav kood on EMTAK 33, mis jaguneb alljaotusteks olenevalt sellest, mille remondile ettevõtja spetsialiseerub. Kui täpse koodi leidmine muutub keeruliseks, siis võib seda järgi küsida Statistikaametist. Oluline on kood märkida aga avaldusele. Samas kui kavandatav tegevusala on välja selgitatud, näiteks majutusteenus, siis võib projekti käigus ehitada ehitusseaduse mõistes (sh kanalisatsiooni paigaldada) juhul kui investeeringu käigus ettevõtja laiendab oma tegevust või mitmekesistab tegevusega, mis hõlmab olemasoleva ettevõtja toodete või tootmisprotsessi põhjalikku muutmist, eelkõige täiustamise, mitmekesistamise või asjakohastamise teel.

Käesoleva meetme raames toetatakse ka bio-energia tootmist, juhul kui enamus sellest läheb müügiks. Tegevus on uus ja põhineb „Biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise arengukaval aastateks 2007-2013”. Bioenergiaks vajaliku biomassi kasvatamine ja pakendamine ei jää käesoleva määruse valdkonda, toetatavad on need tegevused, mille tulemusel valmib juba bioenergia: biomassist toodetud biokütuse, biosoojuse või bioelektri tootmine.

Mittetoetatavate tegevusalade väljatoomisel välistatakse kattuvused teiste Maaelu arengukava meetmetega ning välistatakse ka need tegevusalad, millele on suunatud muud programmid.

Käesolevast meetmest ei saa taotleda toetust põllumajandustootmiseks tehtavate investeeringute kohta. Küll aga võib taotleda toetust ettevõtja, kes ise ei ole põllumajandustootja, kuid kes soovib mitmekesistada on tegevust põllumajandustootmist teenindaval tegevusalal, näiteks viljakuivatite töö.

Arengukava meede 1.4.1 „Mikropõllumajandusettevõtte arendamise investeeringutoetus” võimaldab muuhulgas toetust nendele mikroettevõtjatele, kes taotlevad toetust põllumajandussaaduste (Euroopa Ühenduse asutamislepingu I lisas nimetatud toodete või mittepuiduliste metsasaaduste ja nimetatud toodetega seotud) toodete töötlemiseks ning kelle müügitulust üle poole moodustab põllumajandustootmine või omatoodetud toodangu töötlemine. Käesolevas meetmes saavad toetust taotleda need ettevõtjad põllumajandussaaduste töötlemiseks, kes ei ole põllumajandustootjad meetme 1.4.1. mõistes. Samuti toetab Euroopa Ühenduse asutamislepingu I lisas nimetatud toodete või mittepuiduliste metsasaaduste ja nimetatud toodetega seotud töötlemist meede 1.6.

„Mittepuidulistele matsasaadustele lisandväärtuse andmine”. Meede toetab neid põllumajandussaaduste töötlejaid, kelle müügitulust üle poole moodustab töötlemine. Ehk teisisõnu saab käesolevast meetmest taotleda toetust eelnõu §-s 3 nimetatud tegevusteks põllumajandussaaduste töötlemiseks vaid sel juhul, kui taotleja ei ole ei põllumajandustootja ega ka põllumajandussaaduste töötleja.

Võimalikud kattuvused on ka Maaelu arengukava meetmega 1.5 „Metsa majandusliku väärtuse parandamine ja metsandussaadustele lisandväärtuse andmine”. Selleks vaadatakse taas ettevõtja müügitulu. Käesolevast meetmest saab taotleda toetust puidu töötlemiseks juhul, kui taotleja ei ole metsandussaadusi töötlev ja turustav mikroettevõtja.

Veel on võimalikud kattuvusvaldkonnad Euroopa kalandusfondi 2007-2013 rakenduskavas kavandatud meetmetega. Seega ei toetata kalapüüki ja vesiviljelust. Kui aga näiteks kalatiigi ehitus on tarvilik turistide teenindamiseks, siis on tegevus abikõlblik antud meetmest.

Toetatava tegevuse hulka loetakse investeeringuga seotud ettevalmistav töö, turundustegevus, kavandatava investeeringuobjektiga kaasneva litsentsi ostmise või patendi või kasuliku mudeli kaitsmisega seotud tasud ja lõivud ning ehitiste puhul omanikujärelevalve. Ettevalmistav töö koosneb projekteerimistööst ja projekteerimiseks vajalikust ehitusgeoloogilisest ja -geodeetilisest uurimistööst ning turu-uuringu läbiviimiseks kavandatavast tööst kusjuures § 5 sätestatakse, et toetust võib taotleda ettevalmistavate tööde puhul sellele osale, mis ei ületa 12 % investeeringu maksumusest. Turundustegevuse raames võimalikud toetatavad tegevused võivad olla infokandjate ja jaotusmaterjalide valmistamine, kodulehekülje valmistamine ning ühekordne osalemine siseriiklikul messil käesoleva meetme toetuse abil. Ka siin sätestab 5. paragrahv, et toetust võib taotleda turundustegevuse kuludele, mis ei ületa 12 % investeeringu maksumusest. Messide alla kuuluvad alljärgnevad turundus- ja müügiesitused ürituste kulud: korraldajate ja esindajate sõidukulud (transpordikulud toimumiskohta ja tagasi, transpordikulud kohapeal), majutuskulud, ning korralduse kulu: müügipindade, ruumide ja inventari rent; vastuvõtukulud, meediapindade ost ja rent. Samuti toetatakse ehitamisega seotud omanikujärelevalve tegemise kulusid, mis ei ületa 3 % investeeringuobjektiga seotud kulusid. Samas tuleb turundustegevuse kulude puhul ja omanikujärelevalve puhul jälgida ka § 6 sätestatud piiranguid toetuse maksimaalsele määrale.

Toetuse taotluse ning neis esitatud andmeid tõendavate dokumentide koostamiseks tellitud tööde ja teenuste eest tehtud kulutuste hüvitamisel on erisus nende ettevõtjate osas kes valdavalt tegelevad põllumajandustootmise ja omatoodetud põllumajandussaaduste töötlemisega, metsmajandamisega tegelevate ettevõtjate ning muude ettevõtjate vahel. Põllumajandustootmisega ning metsmajandamisega tegelevad taotlejad saavad taotleda toetust meetmest 1.3 „Nõuandesüsteemi ja –teenuste toetamine”. Teiste ettevõtjate puhul võib toetuse taotluse ning neis esitatud andmeid tõendavate dokumentide koostamiseks tellitud tööd ja teenused olla käesoleva meetme ettevalmistavate tööde üheks osaks. Ettevalmistavate tööde kohta peab olema arve või arve-saateleht väljastatud mitte enne programmiperioodi algust, 1. jaanuari 2007.

Eelnõu § 3 lõike 7 kohaselt peab ehitise, mida ehitatakse (v.a uue hoone püstitamine) või kuhu seadmed paigutatakse ning veo –või sõiduvahend, kuhu seadmed paigutatakse, olema taotleja omandis või talle antud õiguslikel alustel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Samas aga kui taotletakse toetust uue hoone ehitamiseks, siis peab ehitise alune maa olema taotleja omandis või peab taotlejale olema seatud hoonestusõigus antud maa kohta.

Oluline on see, et investeeringut pole alustatud enne taotluse esitamist. Erisus selles osas on esimesel 2008. aastal toimuval taotlusvoorul. Nimelt sätestab eelnõu paragrahv 18, et toetatakse investeeringuid, mis on tehtud varem, kuid mitte enne 1. jaanuari 2007. See erisus ei puuduta aga parendamist, mis tuleb teha peale taotluse esitamist.

**Eelnõu § 4** sätestab nõuded investeeringuobjekti hinnapakumistele. Kui investeeringuobjekti või selle osade (ettevalmistav töö, omanikujärelevalve, turundustegevuse) maksumus ei ületa 156 466 krooni, peab taotleja olema saanud vähemalt ühe investeeringuobjekti hinnapakumise. Messil osalemise puhul ei ole hinnapakumise võtmine vajalik, kuna taotleja valib messi eelkõige messi teema mitte hinna järgi. Eelpoolnimetatud summa ületamise korral peab taotleja olema investeeringuobjekti kohta saanud kolm võrreldavat hinnapakumist koos pakkumise tehniliste tingimuste loeteluga. Juhul kui nõutud arvu investeeringuobjekti hinnapakumisi pole saadud, siis esitab taotleja põhjenduse.

Taotleja ja hinnapakkuja ning nende osanik või aktsionär ei või omada üksteise äriühingus osalust ega kuuluda üksteise (äriühingu) juhatusse või nõukokku. Mainitud piirangu läbi püütakse vältida taotleja ja hinnapakkuja seotust, mis võib kaasa tuua ülehinnatud, ehk kahjulikud tehingud EL finantshuvidest lähtuvalt.

**Eelnõu §-s 5** sätestatakse abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud.

Abikõlblikeks kuludeks loetakse tegevuse maksumust ning investeeringuobjekti tähistamiseks vajaliku sümboolika maksumust. Kui taotleja on käibemaksukohustuslane, siis on abikõlblik tegevuse käibemaksuta maksumus. Ettevalmistava töö, turundustegevuse ning omanikujärelevalve kohta on kehtestatud maksimaalsed toetusmäärad, kui suure osa need võivad tegevusest moodustada, mille kohta toetust taotletakse. Kulud peavad olema põhjendatud, läbipaistvad ja tagavad kasusaajate rahaliste vahendite otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Kui taotleja on õigustatud saama toetust muuhulgas toetuse avalduses esitatud andmeid tõendavate dokumentide koostamiseks tellitud töö ja teenuse eest makstava kulu hüvitamiseks, siis on maksimaalne toetussumma 5000 krooni. Oluline on siinkohal taotleja enda panus dokumentide ettevalmistamisel.

Toetus enda või töötajate tehtud tööle pole abikõlblik.

Nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 sätestab, et majutuse korral toetatakse väikemajutust. Väikesemahulise määratluse kehtestab iga liikmesriik ise. Arengukava mõistes nimetatakse väikemajutuseks majutusteenuse pakkujat, kelle majutusettevõttes on taotlemise hetkel voodikohti kuni 30. Käesoleva määruse raames ei loeta abikõlblikuks kuluks majutusteenuse osutamiseks uute voodikohtade rajamist, kui majutusettevõttes on üle 30 voodikoha. See kriteerium ei puuduta puhkekülas ja –laagris pakutavas majutuses voodikohtade juurdetegemist; Erinevad majutusliigid ning nendele esitatud nõuded on kehtestatud Majandus- ja kommunikatsiooniministri 19. oktoobri 2005. a määrusega nr 128 „Nõuded majutusettevõttele”.

VKE-le suunatud riigiabi grupierandi määruse preambulas sätestatakse, mida loetakse investeerimiseks materiaalsesse varasse. Selleks on mis tahes investeering materiaalsesse põhivarasse, mis on seotud uue ettevõtte rajamise või olemasoleva ettevõtte laiendamise või

tegevusega, mis hõlmab olemasoleva ettevõtte toodete või tootmismenetluse põhjalikku muutmist (eelkõige täiustamise, mitmekesistamise või ajakohastamise teel). Seega toetatakse esmainvesteeringuid, ning mitte asendusinvesteeringuid. Sama sätestab ka nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikkel 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73) artikkel 55.

Taotleja võib toetuse abil soetada investeeringuobjektiga seotud spetsiaaltarkvara, kuid mitte standardtarkvara, -arvutustehnikat ega sidevahendeid, muuhulgas mobiiltelefoni.

**Eelnõu §-s 6** sätestatakse toetuse määr ja suurus. Toetuse määr sõltub sellest, kus tegevus ellu viiakse ehk ettevõtja tegevuskohast. Toetuse määra osas on oluline investeeringuobjekti paiknemine seoses maakonnakeskusega.

Maksimaalne toetussumma taotleja kohta on 1 564 660 krooni.

Maksimaalne toetuse summa puudutab ka ühte kontserni puudutavaid taotlejaid, keda maksimaalse toetussumma arvestamisel lähtuvalt ettevõtjate seotusest loetakse üheks taotlejaks. Samuti ei saa taotleja suhtes "Konkurentsiseaduse" § 2 lõike 4 mõistes valitsevat mõju omav isik, kelle ettevõtte asub taotlejaga samas maakonnas ja kelle projekt on samas valdkonnas, toetust läbi mitme taotleja rohkem kui 1 564 660 krooni. Selle eesmärgiks on ebaterve konkurentsikeskkonna vältimine ning toetuse ühtlasem hajutamine enama arvu erinevate ettevõtjate vahel.

Erinev toetuse määr on kehtestatud traktoritele, turundustegevusele ning omanikujärelevalvele.

**Eelnõu §-s 7** sätestatakse taotluse esitamine ja selle tähtaeg. Taotlejal tuleb esitada PRIA-le lisaks taotlusele ja äriplaanile neis esitatud andmeid tõendavad dokumendid selleks ettenähtud tähtajal, mille PRIA teatab ametlikus väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Dokumendid tuleb esitada originaaldokumentidena, kui määruuses ei ole ette nähtud koopiade esitamist.

**Eelnõu §-s 8** sätestatakse toetuse taotlusele esitatavad nõuded. Taotlejal tuleb toetuse saamiseks esitada avaldus, äriplaan ning nendes esitatud andmeid tõendavad dokumendid (raamatupidamise andmeid ja maksukohustuslasele esitatud nõuete täitmist tõendavad dokumendid ning kavandatava investeeringuobjekti nõuetekohasust tõendavad dokumendid on loetletud § 8 lõigetes 3 ja 4). Antud paragrahvis sätestatakse ka need dokumendid, mis on tarvilikud välja selgitamiseks, kas taotleja on õigustatud saama hindepunkte, mille tulemusel taotleja paremusjärjestuses saab eelistuse võrreldes teiste taotlejatega.

**Eelnõu §-des 9 ja 10** sätestatakse taotluse vastuvõtmine ning taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimine. PRIA kontrollib taotluse vastuvõtmisel nõutavate dokumentide olemasolu ning taotluse tähtaegset esitamist, vastuvõetud taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning taotleja ja kavandatava tegevuse vastavust määruuses sätestatud nõuetele.

Selleks kontrollib PRIA, kas kõik omavahel võrreldavad andmed on samased, ja kas on täidetud kõik määruuses sätestatud nõuded. PRIA-l on vajaduse korral õigus ka taotluses esitatud andmete õigsust kontrollida taotleja juures kohapeal, tema ettevõttes, sh hoones ja

kinnisasjal, ning kontrollida dokumente kohapeal. Taotleja esitatud andmete kontrollimiseks kasutab PRIA ka teiste riiklike registrite andmeid. Kui taotluses esinevad puudused või ebatäpsused, määrab PRIA “Haldusmenetluse seaduse” kohaselt tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudus kõrvaldatakse määratud tähtajaks, loetakse taotlus tähtaegselt esitatuks. Kui puudust ei kõrvaldata tähtaegselt, võib PRIA jätta taotluse läbi vaatamata.

Kui taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimise käigus tehakse kindlaks, et taotleja või taotlus ei vasta vähemalt ühele toetuse saamiseks esitatud nõudele, taotluses on esitatud valeandmeid või taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil, taotleja ei võimalda kontrollida taotluse nõuetekohasust või taotleja ei ole puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud, teeb PRIA taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Taotleja ja taotlus tunnistatakse vastavaks sel juhul kui need on kooskõlas kõigi määruse sätetega. Taotleja ja taotluse vastavust hindab PRIA.

**Eelnõu §-s 11** selgitatakse taotluste hindamist ja paremusjärjestuse moodustamist. Kui vastavaks tunnistatud taotluste puhul ei ületata meetmele kavandatud eelarvet, siis rahuldatakse kõik taotlused. Kui aga eelarve ei võimalda kõiki nõuetele vastavaid taotlusi rahuldada, hinnatakse taotlusi, andes neile hindepunkte ning saadud hindepunktide alusel koostatakse projektide paremusjärjestus. Paremusjärjestus moodustatakse eraldi põllumajandustootmisega tegelevatele ettevõtjatele (lisa 5) ning muudele ettevõtjatele (lisa 6) ning pooleks jaguneb ka meetmele kavandatav eelarve. Kui juhtub, et paremusjärjestuses on kahel või enamal taotlejal võrdne arv punkte, kuid toetusraha mõlemaile ei jagu, eelistatakse seda taotlejat, kelle puhul taotletav toetuse summa on väiksem. Hindamiskriteeriumid ja selgitused nende kohta on toodud allpool.

**Eelnõu § 12** sätestatakse, et kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ei ületa toetatava tegevuse rahastamise eelarvet, rahuldatakse kõik nõuetele vastavad taotlused. Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab toetatava tegevuse rahastamise eelarvet, rahuldatakse hindamise tulemusel moodustatud paremusjärjestuse alusel parimad taotlused. Mõlemal juhul teeb PRIA “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45<sup>7</sup> lõike 1 punkti 2 või lõike 3 alusel taotluse rahuldamise või sama paragrahvi lõike 5 või 6 alusel rahuldamata jätmise otsuse 100 tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamise tähtpäevast.

Rakendussättest tulenevalt on 2008. aasta esimeses taotlusvoorus aga taotluste menetlemise aeg 130 tööpäeva. See tuleneb asjaolust, et PRIA menetleb hetkel ka teiste Eesti maaelu arengukava 2007-2013 meetmete taotlusi, mida on võrreldes Riikliku Arengukava meetmetega mitmekordses mahus. Kokkukuhjunud taotlusvoorude hajutamiseks on vajalik käesoleval aastal taotluste menetlemise aja pikendamine.

**Eelnõu § 13** kohaselt peab taotleja investeringu viimase toetusosa väljamaksmisest arvates viie aasta jooksul teavitama kõigist toetuse saamise või toetuse kasutamisega seotud asjaoludest, mille tõttu toetuse taotluses esitatud andmed ei ole enam täielikud või õiged.

**Eelnõu §-s 14** sätestatakse nõuded toetuse saajale. Taotleja teeb esmalt investeringu ning esitab investeringut tõendavad dokumendid kuni neljas osas. Investeringud tuleb ära teha kahe aasta jooksul pärast toetuse määramise otsuse tegemist. Üheks olulisemaks kohustuseks on see, et toetuse saaja peab investeringuobjekti säilitama ja sihtotstarbeliselt kasutama vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest ning

võimaldama teha järelevalvet. Toetuse mittesihhipärase kasutamise korral peab toetuse saaja saadud toetuse tagasi maksma.

**Eelnõu §-s 15** sätestatakse investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise kord. Väljamaksmise aluseks on taotleja poolt esitatav kuludeklaratsioon ning arve, kauba saamist ning maksmise sooritamist tõendavad dokumendid. Paragrahvis sätestatakse ka kapitalirendi korral tegevuse elluviimist tõendavate dokumentide esitamise kord.

**Eelnõu §-s 16** sätestatakse toetuse maksmise ja maksmisest keeldumise kord. Otsuse toetuse maksmise kohta teeb PRIA sellise aja jooksul, et oleks võimalik toetusraha toetuse saaja arveldusarvele kanda kolme kuu jooksul nõuetekohaste dokumentide saamise päevast arvates. Otsuse maksmisest keeldumise kohta teeb PRIA 25 tööpäeva jooksul selle põhjuse teadasaamise päevast arvates. Toetust ei maksta ka ettevalmistava töö osas, kui ei ole selle kohta esitatud nõuetekohaseid investeeringut tõendavaid dokumente. Otsusest teavitatakse taotlejat posti teel.

**Eelnõu §-s 17** nähakse ette kohustus säilitada toetuse andmise ja kasutamisega seotud dokumente vähemalt 2025. a 31. detsembrini. Vastavalt Nõukogu määruse (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT L 209, 11.08.2005, lk 1-25) art 28 teostab Komisjon programmi lõppmakse pärast maaelu arengu programmi rakendamise viimase aruande kättesaamist vastava prioriteedi kaasfinantseerimise määra, vastava maaelu arengu programmi rakendamise viimase eelarveaasta raamatupidamisaruannete ja asjakohase kontrollimise ja heakskiitmise otsuse alusel. Need raamatupidamisaruanded esitatakse komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2016 ja need hõlmavad akrediteeritud makseasutuse poolt kuni 31. detsembrini 2015 tehtud kulusid. Lõppmakse teostatakse hiljemalt kuus kuud pärast nimetatud teabe ja dokumentide kättesaamist. Pärast lõppmakse teostamist allesjäävad kohustused tasaarveldatakse komisjoni poolt hiljemalt kuue kuu jooksul. Liikmesriikide kogemus näitab, et Euroopa Komisjoni viimane makse tavaliselt hilineb ja seepärast sätestatakse dokumentide säilitamise lõpptähtajana aasta 2025, mis peaks sisaldama ka väikese varu. Dokumentide säilitamise kohustus kohaldub toetuse andmisega seotud isikule.

**Määruse § 18.** kohaselt on antud toetuse raames esimesel taotluse vastuvõtmise aastal võimalik taotleda toetust ka neile nõuetele vastavatele investeeringutele, mis on tehtud enne taotluse esitamist. Erisus ei puuduta aga hoone parendamist.

Sisuliselt võib 2008. aastal taotleda toetust tegevusele, mille tegemisega on alustatud enne taotluse esitamist, kuid mille tegemisega ei ole alustatud ning mille tegemist tõendavad dokumendid ei ole taotlejale väljastatud varem kui 2007. aasta 1. jaanuar, va hoone parendamine.

Kui taotleja on alustanud investeeringu tegemist enne taotluse esitamist, võib ta esitada § 15 lõigetes 1 ja 2 nimetatud investeeringu tegemist tõendavad dokumendid koos taotlusega.

2008. aasta esimeses taotlusvoorus on taotluste menetlemise aeg 130 tööpäeva. See tuleneb asjaolust, et PRIA menetleb hetkel ka teiste Eesti maaelu arengukava 2007-2013 meetmete taotlusi, mida on võrreldes Riikliku Arengukava 2004-2006 3. prioriteedi meetmetega mitmekordses mahus ning mille rakendamine on sattunud perioodi alguses ühele ajale. Kokkukuhjunud taotlusvoorude hajutamiseks on vajalik käesoleval aastal taotluste menetlemise aja pikendamine.

**Eelnõu osadeks on eelnõu lisad:**

Lisa 1 on toetuse avaldus;

Lisa 2 on äriplaan;

Lisa 3 on hinnavõrdlustabel;

Lisa 4 on kuludeklaratsiooni vorm.

**Eelnõu lisades 5 ja 6** on kehtestatud hindamiskriteeriumid, mille abil moodustatakse taotlejate paremusjärjestus. Lisa 5 seab hindepunktide arvestamise alused nendele taotlejatele, keda loetakse põllumajandustootjateks ning lisa 6 seab kriteeriumid muudele taotlejatele, kes vastavad mikroettevõtte määratlusele.

**Lisade 5 ja 6 punkt 1** alusel saavad taotlejad hindepunkte selle alusel, kui suur on olnud nende möödunud majandusaasta müügitulu.

Kui ettevõtja müügitulu jääb vahemikku 37 552 krooni kuni 300 000 krooni siis on võimalik saada 25-30 punkti.

Kui ettevõtja müügitulu on suurem kui 300 000 krooni kuni 3 000 000 krooni, siis ta saab 30 punkti.

Kui ettevõtja müügitulu on suurem kui 3 000 000 kuni 10 000 000 krooni, siis on võimalik saada 30-10 punkti.

Kui ettevõtja müügitulu suurem kui 10 000 000, siis on võimalik saada 10 -0 punkti.

Punkte saadakse järgmise valemi alusel:

$$P = \left( \frac{MT - MT_0}{MT_1 - MT_0} \right) \cdot (P_1 - P_0) + P_0$$

Kusjuures

P = Ettevõtte punktid

MT = Ettevõtte müügitulu

MT0 = suurusgrupi minimaalne müügitulu

MT1 = suurusgrupi maksimaalne müügitulu

P0 = hindepunktid suurusgrupi minimaalse müügitulu korral

P1 = hindepunktid suurusgrupi maksimaalse müügitulu korral

**Lisade 5 ja 6 punkti 2 alusel saavad hindepunkte taotlejad**, kes ei ole saanud ettevõtluse mitmekesistamiseks investeeringutoetust või on saanud seda väheses mahus.

**Lisade 5 ja 6 punkti 3** vaatleb investeeringuobjekti ja selle regionaalset paiknemist ning annab selle alusel taotlejale hindepunkte. Enim punkte saavad Harju maakonnast eemalejäävatele aladele investeerivad taotlejad ning punkte ei saa Tallinnaga piirnevad vallad.

**Lisade 5 ja 6 punkti 4 ja 5** järgi saab taotleja hindepunkte kui võtab kasutusele mahajäetud hoone (v.a. kuni 60 m<sup>2</sup> ehitusaluse pindalaga ja projekteeritud maapinnast kuni viiemeetrise kõrgusega hoone) ning säilitab kultuuripärandit. See tingimus peaks välistama täiendava hindepunkti andmist mitmesuguste kõrvalhoonete ümberehitamisele nagu kuur. Mahajäetud hoonel peaks olema säilinud hoone vundament ning seinad.

Juhul, kui hoone kannab endas ajaloolist väärtust, siis peab investeringuobjekt paiknema kultuurimälestiste riiklikus registris. Kõik arhitektuurilist väärtust omavad objektid ei ole veel eelpoolnimetatud registrisse kantud. Selleks, et eelpool nimetatud juhul punktis hindepunkte saada peab taotleja esitama väljavõtte dokumendist, mis tõendab, et investeringuobjekt kajastub kultuuriväärtusliku objektina või miljööväärtusliku hoonestusalana kohaliku omavalitsusüksuse õigusaktides, piirkondlikes arengukavades või planeeringutes.

**Lisade 5 ja 6 punkti 6** võib taotleja saada hindepunkte, kui tegevusel on positiivne mõju noorte ettevõtlusele ja naisettevõtlusele ning projekt parandab puuetega inimeste olukorda:

–Tegevusel on positiivne mõju noorte ettevõtlusele juhul, kui investeringu teeb ja projekti käivitab kas alla 40-aastane füüsilisest isikust ettevõtja või äriühing, kelle osalusest üle poole kuulub alla 40-aastastele füüsilistele isikutele.

–Tegevusel on positiivne mõju naisettevõtlusele siis, kui projekt aitab kavandatud investeringu abil kaasa naissoost füüsilisest isikust ettevõtja või äriühingu ettevõtlusele, kui ettevõtte osalusest üle poole kuulub naissoost füüsilistele isikutele.

–Tegevusel positiivne mõju puuetega inimestele avaldub siis, kui projekt pakub puuetega inimestele tööd, parandab juurepääsuvõimalusi või pakub puuetega inimestele suunatud teenuseid.

Ligipääsetavus – investering on viidud läbi nii, et seda saavad kasutada puuetega inimesed – pole rajatud täiendavaid barjääre ning puuetega inimeste ligipääsetavuse vajadust on arvestatud juba investeringu kavandamise faasis – s.t. et lahendus on ka visuaalselt hea, juhul kui tegemist on investeringuga, mida on võimalik niimoodi kavandada.

Töökoha kohaldamine – juba olemasolev töökoht kujundatakse ümber nii, et tööle saaks võtta puudega inimese. Tegemist võib olla füüsilise kohaldamisega /tööruumi muutmine ligipääsetavaks/ vajaliku tehnika muretsemine /pimedale muretsetakse arvuti, millel on kõnesünteesi programm või on tegemist tööprotsessi niisuguse muutusega, kus tööülesanded jagatakse ümber, ning puudega inimene saab sellised ülesanded, mille teostamist tema puue ei takista samas kui tagatingimustes ameti juurde käivad kohustused on võimalik anda teisele töötajale.

Teenused – projekti tulemusena hakatakse osutama teenuseid, mis on ligipääsetavad puuetega inimestele. Teenuste kavandamisel on arvesse võetud printsiipi, et nende kasutamine on võimalik erineva puudeliigiga inimestele.

Kui kavandataval projektil on mõju puuetega inimeste olukorra parandamisele, siis tuleks pöörduda Eesti Puuetega Inimeste Koja või maakondlike puuetega inimeste kodade poole, kes on võimelised positiivset mõju puuetega inimestele hindama.

#### **Eesti Puuetega Inimeste Kojal on järgmised maakondlikud organisatsioonid:**

- Harjumaa Puuetega Inimeste Nõukoda  
Toompuiestee 10 tuba 210, Tallinn 10137;
- Hiiumaa Puuetega Inimeste Koda  
Hiiumnt. 1 B, Käina 92101 Hiiumaa;
- Ida-Virumaa Puuetega Inimeste Koda  
Kaare 7, Jõhvi 41534 Ida-Virumaa;
- Jõgevamaa Puuetega Inimeste Koda

Ristiku tn. 3, Jõgeva 48303;

- Järvamaa Puuetega Inimeste Koda  
Tallinna mnt. 13, Paide 72713 Järvamaa;
- Läänemaa Puuetega Inimeste Koda  
Kastani 7, Haapsalu 90508 Läänemaa;
- Lääne-Virumaa Puuetega Inimeste Koda  
Lille 8, Rakvere 44311 Lääne-Virumaa;
- Põlvamaa Puuetega Inimeste Koda  
Uus tn. 2, Põlva 63308;
- Pärnumaa Puuetega Inimeste Koda  
Riia mnt. 70, Pärnu 80015;
- Raplamaa Puuetega Inimeste Koda  
Kuusiku tee 5, Rapla 79511;
- Saaremaa Puuetega Inimeste Koda  
Pikk 39, Kuressaare 93812 Saaremaa;
- Tallinna Puuetega Inimeste Koda  
Endla tn. 59, Tallinn 10615;
- Tartu Puuetega Inimeste Koda  
Rahu 8, Tartu 50112;
- Valgamaa Puuetega Inimeste Koda  
Kungla 15, Valga 68204;
- Viljandi Puuetega Inimeste Nõukoda  
Posti 20, Viljandi 71004;
- Võrumaa Puuetega Inimeste Koda  
Jüri tn.19a, Võru 65609.

**Lisade 5 ja 6 punkti 7 alusel** vaadeldakse seda, kas taotlejal on kogemus antud konkreetsetel tegevusalal või kui kaua on ettevõtjal ettevõtluskogemust ning antakse täiendavaid hindepunkte. Ettevõtja pädevuse osas annab 3 hindepunkti, kui ta on samal tegevusel tegutsenud vähemalt aasta või ettevõtte vähemalt ühel osanikest, aktsionäridest või liikmetest on vastav haridus või omandatud vastav kutsekvalifikatsioon või läbitud sama tegevusala või ettevõtte juhtimist sisaldav koolitus. Samas on olulisem ettevõtja ettevõtluskogemus. Uuring „Toetusvajadus maapiirkonna ettevõtlussektoris” toob välja asjaolu, et kõige kriitilisemad ettevõtja tegevusele on just 3-5 aasta. Et ettevõtjad investeringutoetusega nimetatud kriitilisest ajast üle aidata, siis on suurim punktide arv (5 punkti) just sellistele ettevõtjatele. 3 hindepunkti andmine 1-3 aastat tegutsenud ettevõtjatele viivad taotlejaid investeringuvõimalustele lähemale, mis leevendaksid nende eelpoolkirjeldatud kriitilise punkti jõudmist.

**Lisade 5 ja 6 punkti 8 alusel** saab taotleja täiendava hindepunkti juhul kui investering loob töökohti. Selle tõendamiseks tuleb taotlejal esitada olemasolevate töökohtade loetelu ning kavandatava uute töökohtade loetelu.

**Lisade 5 ja 6 punkti 9 alusel** on taotlejal võimalik saada lisapunkte kui investeringuprojekt on seotud kohalike ja traditsiooniliste toodete ning teenustega. Eelpoolnimetatute hulka kuuluvad maaturism, kui tegemist on maa- ja loodusturismitoodete väljaarendamisega, käsitöendusliku ettevõtlusega. Kui taotlejaks on ettevõtja, kes ei ole põllumajandustootja, siis võib taotleja hindepunkti saada ka siis, kui ta töötleb põllumajandustootjate toodangut. Kui taotlejaks on aga põllumajandustootja, siis ta punkti ei saa, kuna see tegevus

põllumajandustootja puhul on toetatav MAK meetmest 1.4.1. Siin võib punkti saada ka see taotleja, kes investeeringu raames toob maapiirkonna hõreasustuse tingimustes elanikele lähemale tooted ja teenused – hindepunkti saavad rändkauplused. Vastavalt Kaubandustegevuse seadusele võib rändkauplus osutada ka teenuseid.

Täiendava hindepunkti saab ka siis, kui töödeldud või toitlustamiseks kasutatud toode on mahe. Mahepõllumajandussaaduste töötlemise puhul on tooted kahes grupis: toidulised ja mittetoidulised. Eesti mahepõllumajandusregulatsioon reguleerib toiduliste toodete töötlemist. Seetõttu tuleb taotlejal hankida tooraine Veterinaar- ja Toiduameti poolt tunnustatud põllumajandussaaduste tootjalt. Ühtlasi peab investeeringuga seoses kavandatav toode vastama mahetoote põhimõtetele. Võttes aluseks VTA kodulehel oleva juhendmaterjali mahetöötlemise osas tunnustamise taotlemiseks, peaks mahepõllumajanduse seaduse alusel tunnustamata ettevõtte puhul taotleja saama taotleja mahetöötlemise nõuetega vastavusse viimiseks VTA poolse kinnituse täites ära vähemalt juhendi (<http://www.vet.agri.ee/static/body/files/362.Juhend%20-tunnustamise%20dokumentatsiooni%20koostamine.pdf>) punktid 1-4.

**Lisade 5 ja 6 punkti 10** alusel saavad täiendavaid hindepunkte need taotlejad, kellel investeeringuprojekti tulemusel lisandub täiendav tegevusala. Täiendav tegevusala võib olla vajalik juhul kui ettevõtja senine tegevus on olnud hooajaline, näiteks põllumajandustootmise või turismi puhul. Täiendav tegevus aitab kaasa hooajalisuse vähenemisele ning seeläbi ettevõtja tulu suurenemisele ja ühtlasemale jaotumisele.

**Lisa 5 punkti 11** järgi saab lisapunkti see taotleja, kelle puhaskasum taotlemisele eelnend majandusaastal on vahemikus 0 – 1 564 660 krooni.

**Lisa 5 punkt 12** kohandub ainult põllumajandustootjast taotlejale. Selle punkti alusel saab hindepunkti taotleja, kelle puhul omatoodetud põllumajandussaaduste müügitulu ja omatoodetud põllumajandussaaduste töötlemisest saadud müügitulu moodustab üle 80% kogu müügitulust.

### **3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele**

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks nõukogu määrus (EÜ) 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (EÜT L 277, 21.10.2005, lk 1-40), komisjoni määrus (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74-84) ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, millega sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15-73).

### **4. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud**

Toetuse raames antavaid investeeringutoetusi kaasfinantseerib EL.

Toetust finantseerib 75% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond (EAFRD) ning 25% ulatuses Eesti riik muudest tuludest.

## 5. Määruse mõjud

Määrusega rakendatakse arengukava raames välja töötatud maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetuse maksmise täpsem kord, mis aitab kaasa maapiirkonnas tegutsevate ettevõtjate elujõulisuse ja jätkusuutlikkuse suurendamisele ning sellega uute ja paremate töökohtade loomisele.

Maaelu Arengukavas on välja toodud analüüs maaettevõtluse hetkeolukorra kohta. Nimetatud analüüsist tulenevalt on ettevõtlustegevus maapiirkonnas ühekülgne eriti äärealadel. Samas on maaettevõtjatel raske leida sobivat tööjõudu, tööandjal on raske konkureerida linnades pakutavate palkadega. Ettevõtjate vanus on kõrge ja järjest vähem tuleb juurde nooremaid ettevõtjaid.

Sellest tulenevalt on MAKi 3. telje meetme 3.1. peamine eesmärk läbi ettevõtlustegevuse mitmekesistamise võimaldada ettevõtjate tulubaasi suurendada ning konkurentsivõimelisemat tasu pakkuda oma töötajatele.

## 6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

## 7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Siseministeeriumi ja Kultuuriministeeriumiga. Esitatud märkuste ja ettepanekutega on valdavalt arvestatud. Nende märkuste ja ettepanekute, millega ei ole eelnõus arvestatud, põhjendused on järgnevad:

Siseministeerium:		
1.	Teeme ettepaneku määruse eelnõus § 3 lõige 1 punkt 1 juures täpsustada, milliste hoonete ja rajatiste ehitamiseks ning hoonete parendamiseks või renoveerimiseks saab toetust taotleda. Antud sõnastuses ei piiritle määrus täpsemalt, kas toetust saab taotleda nt. ettevõtlus- ja tootmistegevusega seotud hoonete ehitamiseks ja renoveerimiseks, vaid jätkaks justkui võimaluse, et ka investeeringuid eluhoonetesse saab antud meetme raames toetada.	Eelnõu kohaselt võib taotleja toetust taotleda majandustegevuse mitmekesistamiseks järgmiste tegevuste kohta. Seega eluruumide investeeringud on välistatud. Sõnastust on veidi täiendatud.
2.	Samuti tuleks täpsustada eelnõu § 3 lõige 1 punkt 2 sõnastust, milliseks otstarbeks mõeldud masinate ja seadmete ostmiseks ja paigaldamiseks saab toetust taotleda.	Sama
3.	Jätkuvalt ei pea korrektseks, et meetme raames abikõlblike alla 4000 elanikuga väikelinnade ja alla 4000 elanikuga vallasiseste linnade määratlemiseks on kasutatud erinevaid andmeallikaid ja seejuures erineva hetkeseisuga.	Linnade ja vallasiseste linnade nimekiri sisaldub juba heaks kiidetud Maaelu arengukava 2007-2013 programmdokumendis

	Nagu teada, ei ole Statistikaameti ja Rahvastikuregistri andmed omavahel täiesti identsed, mistõttu tuleks siinkohal teha valik, millist andmeallikat ja millise hetkeseisuga abikõlblike väikelinnade määramisel arvestada (vaatamata sellele, et lõpptulemus abikõlblike asulate osas ei pruugi kokkuvõttes tulla erinev).	
4.	Oleme jätkuvalt meetme valikukriteeriumite regionaalse aspekti kriteeriumite puhul seisukohal, et kahe kriteeriumi kasutamine sellisel kujul ei taga reaalseid regionaalseid erinevusi arvestavat kohtlemist. Ei näe suuremat põhjust, miks on Padise ja Loksa valla investeringuprojektid teeninud ära madalamad hindepunktid kui näiteks Tartu, Ülenurme ja Tahkuranna valla omad. Regionaalsed eduerinevused on siin pigem viimaste kasuks. Seetõttu teeme ettepaneku rakendada võimalusel hindamiskriteeriumite regionaalse aspekti hindamisel kaalutusõigust ja hinnata konkreetse investeringuprojekti regionaalset mõju, kasutades selleks vajadusel ühte või mitut hindamisksperti. Samas aktsepteerime kõnealust hindamiskriteeriumi eelnõus toodud kujul, juhul kui vastavat ettepanekut ei ole võimalik põhjendatult rakendada.	Otsus võeti vastu MAK seirekomisjonis. Oleme käesoleva eelnõu ettevalmistamisel seisukohal, et taotlejale oleks võimalikult selge, kas ta antud kriteeriumi järgi saab hindepunkte või mitte. Ekspertide kaasamine taotlejale selgust selles küsimuses ei anna.
Rahandusministeerium		
1	Kuna Eesti maaelu arengukava p. 7 toodud rahaliste vahendite soovituslikus jaotuses meetmete kaupa (tabel 29, lk 199) on meetme 3.1.1 kohta toodud avaliku sektori kulutused kokku 0 eurot, ent meetme 3.1.2 kohta on avaliku sektori kulutusteks kokku määratletud 71 351 540 eurot, soovitame seletuskirja lisada selgitus meetme 3.1 kahe alameetme (3.1.1 ja 3.1.2) rakendamiseks kavandatud finantsvahendite mahu kohta perioodiks aastani 2015.	Tulenevalt Nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikkel 70 lõikest 7 võib EAFRD poolt kaasfinantseeritavaid kulusid kaasfinantseerida ainult ühe maaelu arengu programmi telje alusel. Kui tegevus kuulub enama kui ühe telje meetmete alla, tuleb kulutused suurema osakaaluga telje kulutusteks. Vastavalt Komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artiklile 42 kohaldatakse mitme telje ja/või meetme hulka kuuluvate integreeritud tegevuste puhul määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 70 lõike 7 kohaldamisel tegevuse osade suhtes selle maaelu arengu meetme tingimusi, mille reguleerimisalasse tegevuse osa selgelt kuulub. Sellest lähtuvalt tuleb arengukava peatükis 7 toodud soovituslikus meetmete jaotuses kombineeritud meetmete

		korral kajastada kulud domineeriva meetme real. Vastavalt Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadusele teeb igaaastase meetmete vahelise eelarvejaotuse põllumajandusminister oma käskkirjaga..
2.	Maaelu arengukavas (lk 181) on loetletud meetme 3.1 osas miinimumnõuded taotlejale, sh järgmine nõue: "• Esitatav äriplaan peab muu hulgas sisaldama kavandatava investeeringu üksikasju (mh omaosaluseks vajalike vahendite allikat) ning tooma välja eesmärgid, mida investeeringuga kavatsetakse saavutada." Soovitame määruse teksti lisada antud nõudele vastav säte.	Äriplaanis on vastavad nõuded kajastatud.
3.	Eelnõu § 3 lg 9 on toetatavaks tegevuseks nimetatud "kavandatava investeeringuobjektiga kaasneva litsentsi ostmise või patendi või kasuliku mudeli kaitsmisega seotud tasud ja lõivud". Komisjoni määruse 70/2001 artikli 2 punktis d on abikõlblik investeering immateriaalsesse varasse defineeritud järgmiselt: "investeering tehnoogiasiidesse patendiõiguste, litsentside, oskusteabe või patentimata tehnilise teadmiste omandamise teel". Soovitame § 3 lõikes 9 kasutada nimetatud määruses toodud terminit "immateriaalne investeering" või "investeeringud immateriaalsesse varasse". Samuti teeme ettepaneku seletuskirjas selgitada, millise abikõlbliku tegevuse all on vaadeldavad (määruse 70/2001 definitsioonist lähtudes) "kasuliku mudeli kaitsmisega seotud tasud ja lõivud".	Patendiameti vastus 29. veebruaril. Patendiõigus on üldine termin ja haarab põhimõtteliselt mõlemat leiutise õiguskaitse liiki.
4.	Määruse eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas meetme alusel toetuse andmiseks on kavandatud korraldada üks või mitu taotlusvooru. Potentsiaalsete taotlejate tegevuse parema kavandamise võimaldamiseks ning soodustamiseks heatasemeliste taotluste ettevalmistamist, soovime määratleda (näiteks §-s 7) taotlusvoorude kavandatav arv või sätestada, kes selle otsustab ning lisada asjakohane selgitus ka seletuskirja.	"Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse" § 45 <sup>3</sup> lõike 5 kohaselt kehtestab põllumajandusminister igaks eelarveaastaks antavate maaelu arengu toetuste liigid ja toetatavad tegevused ning määrab maaelu arengu toetusteks ettenähtud vahendite jaotuse, mistõttu ei ole õigustatud eelnõus taotlusvoorude kindlaks määramine.
5.	Soovitame § 7 lg 1 ja lg 2 ära vahetada, st taotluse esitamise tähtaja teatamine sätestada esimesena.	Leiame, et olulisem on sätestada esmalt kuhu tuleb taotlus esitada ja seejärel millal, ning peame vajalikuks arvestada ka juba

		jõustunud MAKi toetuste taotlemise korra kohta kehtestatud määruste ülesehitust.
6.	§ 7 lg 2 soovitame taotluse esitamise võimaluse laialdasemaks tutvustamiseks täiendada lõiget järgmiselt: "... ja teeb asjakohase informatsiooni kättesaadavaks oma veebilehel."	Peame oluliseks kehtestada õigusaktis normatiivset mõju omavaid sätteid. PRIA veebilehel avaldatakse sellegipoolest vastav informatsioon taotluste vastuvõtu aja ja koha kohta ning lisaks üksikasjalik juhend toetuse taotlemise kohta.
7.	§ 11 lg 1 ja § 12 lg 1 soovitame hinnata kõiki esitatud ja vastavaks tunnistatud taotlusi sõltumata asjaolust, kas nende rahastamise summa ületab tegevuse rahastamise eelarvet või mitte, tagamaks toetuste kasutamise jätkusuutlikkus ning maaelu arengukava alusel antavate toetuste maksimaalselt tulemuslik kasutamine meetme eesmärkide saavutamiseks.	Oleme seisukohal, et kõikide taotluse hindamise kohustus suurendab asjatult halduskoormust. Euroopa Liidu õigusaktide kohaselt on hindamise korra kehtestamine liikmesriigi pädevuses.
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium		
1.	§4 käsitleb nõudeid investeringuobjekti hinnapakumise kohta. Antud paragrahvist jääb selgusetuks, kas hinnapakujaks võib olla ka eraisik, avalik-õiguslik juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja. Soovitame §4 selgesõnaliselt välja tuua, kes võivad olla hinnapakujad. Samas juhime tähelepanu, et antud paragrahvi punktis 4 välja toodud piirang, millega püütakse vältida taotleja ja hinnapakkuja seotust võib osutada ebapiisavaks. Teeme ettepaneku, et piirang ei kehtiks ainult osanike ja aktsionäride kohta vaid ka nimetatud isikute esimese ringi sugulastele (õed, vennad, vanemad, lapsed ja abikaasa).	Ei pea oluliseks kontrollitavate ringi laiendada. Olemasolev sõnastus tagab piisava sõltumatuse
2.	§12 lõige 4 sätestab, et PRIA teeb ettevõtja taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 100 tööpäeva jooksul. Ettevõtja seisukohast on viis kuud otsuse teada saamiseks ilmselgelt liiga pikk aeg. Sellise tähtaja jooksul aeguvad kõik hinnapakumised ning kogu investeringu hind võib oluliselt muutuda. Palume leida võimalusi vähendamaks PRIA poolset taotluste menetlemise aega.	PRIA menetleb hetkel ka teiste Eesti maaelu arengukava 2007-2013 meetmete taotlusi, mida on võrreldes Riikliku Arengukava meetmetega mitmekordses mahus ning sel aastal on vajadus pikemalt taotlusi menetleda ning sellest tulenevalt on vajalik pikem taotluste menetlemise aeg.

